

Inbreng Leger des Heils ten behoeve van het Rondetafelgesprek over de Hervormingsagenda Jeugd. d.d. 19 juni 2023

Uit de dagelijkse praktijk van een jeugdhulpverlener: "Eén van de kinderen wordt 18, gaat op zichzelf wonen en krijgt daar de begeleiding. De indicatie voor de intensieve begeleiding was echter bedoeld voor het hele gezin. Niet alleen voor het kind dat het huis uit gaat! De mensen om het gezin, hulpverleners, wijkagent en burens zijn het erover eens dat de bemoeienis met het gezin niet nu mag stoppen nu de oudste het huis uit is. De problemen zijn daar te groot voor. Maar de nieuwe jeugdhulpindicatie komt er niet. Hooguit nog 1 uur per week voor de volwassenen in het gezin.

Het Leger des Heils biedt hulp aan de meest kwetsbare gezinnen, kinderen en ouders. Wij werken met gezinnen waar meervoudige- en complexe intergenerationele problematiek speelt, denk hierbij aan verslaving, Ivb, schulden en ggz-problematiek. Het Leger des Heils biedt zowel jeugdhulp als jeugdbescherming. Dit geeft ons een unieke positie binnen het stelsel en geeft een kans om te werken op het grensvlak van zowel de jeugdhulp als de jeugdbescherming. Op dit grensvlak wil het Leger des Heils ondersteunend en helpend zijn aan gezinnen om zowel de kinderen, jongeren en de ouders te helpen.

Reactie op de Hervormingsagenda Jeugd

De hoofdvraag van uw Kamer is *'Wat is er nodig om de broodnodige verbeteringen in het stelsel van jeugdhulp te realiseren en in hoeverre kan de Hervormingsagenda Jeugd daarbij helpen?'* Op de hoofdvragen en deelvragen wordt hieronder ingegaan. Ook schetsen we een aantal oplossingsrichtingen om de huidige knelpunten in het stelsel aan te pakken.

De decentralisatie in 2015 heeft de jeugdzorg op zijn kop gezet. Talloze evaluaties, onderzoeken en kostprijsberekeningen hebben aangegeven dat het stelsel niet goed functioneert. De Hervormingsagenda moet een antwoord gaan geven op een vastgelopen stelsel. Maar is het een antwoord, of is het een opsomming van de huidige opgaven die nog op tafel liggen en een aantal procesafspraken? Hoewel wij de uitgangspunten van de Hervormingsagenda onderschrijven, zien wij nog niet hoe deze agenda ons dichterbij de meest kwetsbare kinderen en gezinnen brengt. Juist nu is het moment daar om richting te bepalen met aanbieders, gemeenten en Rijksoverheid over de toekomst van de jeugdzorg. De inzet van ervaringsdeskundigen is hierbij onmisbaar.

Het stoort ons dat de Hervormingsagenda is gebaseerd op verbeteringen in het huidige stelsel. Nu zijn wij niet direct voorstander voor een ingrijpende stelselwijziging, maar vinden het een gemiste kans dat de aanbeveling van de SER over eerst het bepalen van de benodigde aanpak alvorens het financiële kader vast te stellen, niet is overgenomen. Waarom worden er niet eerst inhoudelijke afspraken gemaakt over ondersteuning aan de meest kwetsbare gezinnen, het snijvlak 18-/18+ en de behoefte aan zo-thuis-mogelijke residentiële voorzieningen voordat men over de financiën spreekt en over bezuinigingen rept? Redenerend vanuit de Hervormingsagenda en kijkend naar de voorgenomen plannen is het toch wel vreemd dat we dan afstemmen op een bezuiniging van 1,1 miljard in 2026. Hoe de plannen uit de Hervormingsagenda geconcretiseerd gaan worden is nog onduidelijk. Om deze redenen heeft het Leger des Heils als lid van Jeugdzorg Nederland tegen de Hervormingsagenda gestemd.

De beweging naar regionalisering steunt het Leger des Heils alhoewel 25 regio's voor een landelijke organisatie nog steeds veel zijn. Het is van belang nieuwe versnippering in de inkoop en bureaucratie te voorkomen.

Het Leger des Heils ziet graag dat professionals, maar ook ouders en jongeren worden betrokken bij de vraag wat jeugdhulp is en wat niet, evenals bij het opstellen van een kwaliteitskader. Een kwaliteitskader kan helpen om tot een afbakening te komen zoals wordt voorgesteld in de Hervormingsagenda. Enkel het inperken van de jeugdhulpplicht is te beperkt en geen oplossing voor de ervaren problematiek. In feite is het een bezuiniging binnen het eigen domein en het doorschuiven van problematiek naar andere domeinen. De hulpverlening aan gezinnen met meervoudige- en complexe problematiek laat zich niet vangen in de huidige beperkte kortlopende indicaties (zie casus). De oplossing ligt voor deze gezinnen ook op terreinen als het aanpakken van bestaansonzekerheid en huisvestingsproblematiek. Voor de meest kwetsbare kinderen en gezinnen is passende jeugdhulp nu nauwelijks beschikbaar. Juist voor deze kinderen en gezinnen gaat het om te kunnen doen wat nodig is en terug te gaan naar de bedoeling. Het vast zitten aan het systeem van verschillende financieringsconstructies, beschikbare uren en verschillende regels zorgt ervoor dat gezinnen niet structureel en duurzaam worden geholpen.

De Hervormingsagenda Jeugd stelt dat er een grote stap wordt gezet naar snellere en betere hulp voor kinderen en gezinnen die het nodig hebben. Echter, vraagt de Hervormingsagenda nogal wat om uitgevoerd te gaan worden en maken we ons zorgen over het ontbreken van het vernieuwende karakter van de plannen. In onze ogen richt de agenda zich voornamelijk op een verbetering van wat al gebeurt en niet op transformatie van de jeugdzorg.

Het Leger des Heils ziet op dit moment als grootste knelpunt dat de meest kwetsbare kinderen en gezinnen niet de hulp krijgen die zij nodig hebben. De aanpak van onderstaande knelpunten verdient dan ook de hoogste prioriteit:

- Het Leger des Heils ziet dat veel problematiek van generatie op generatie overgedragen wordt. Kinderen blijven hierdoor opgroeien in een systeem waar zij zich nauwelijks aan kunnen onttrekken. Momenteel zien we gezinsproblematiek tijdens een periode van hulpverlening vaak verergeren. Wij willen werken aan stabilisatie binnen gezinnen. Hulpverlening is hierbij gericht op het doorbreken van intergenerationele problematiek. Het is van groot belang om ouders en kinderen in hun kracht te zetten en zo patronen te doorbreken. In plaats van te werken met indicaties op het kind vinden wij dat er met gezinsindicaties gewerkt moet worden waarbij de professional de ruimte heeft om samen met het gezin te zoeken naar creatieve oplossingen.
- Jongeren in kwetsbare positie hebben langdurig ondersteuning nodig. De meerderheid van het aantal dakloze jongeren in onze maatschappelijke opvang heeft een verleden in jeugdzorg. Hulpverlening aan deze jongeren stopt zodra zij 18 worden. Een stabiele woonplek is in veel gevallen onzeker, zij hebben weinig financiële middelen en de relatie met verkeerde vrienden is snel gemaakt. De harde knip tussen de jeugdwet en volwassenzorg zorgt voor onnodig leed. Hoe is het mogelijk dat we kwetsbare jongeren loslaten, uit beeld verliezen en later terugvinden in de maatschappelijke opvang en de dure volwassenzorg? In de Hervormingsagenda wordt gerefereerd aan de inzet van verlengde jeugdhulp voor deze groep. In de praktijk zien we echter dat gemeenten deze vorm van jeugdhulp nauwelijks inzetten en als deze wordt ingezet gaat het om

korte indicaties. Onze oproep is om de leeftijdsgrens van 18 jaar uit de jeugdwet te halen en jongeren vast te houden totdat de BIG-5¹ geregeld is.

- De Hervormingsagenda houdt onvoldoende rekening met de structurele arbeidsproblematiek. Ook het feit dat de samenleving nog niet automatisch in staat is jeugdzorgtaken over te nemen, is niet terug te vinden in de agenda. Daarin ontslaan we ons van de plicht te zoeken naar nieuwe vormen van organiseren, de verbinding te maken met de samenleving en de inzet van sociale en technologische innovaties. Dit is nu actueel en er is geen stelselwijziging nodig om hier direct mee aan de slag te gaan.

Jongeren die vastzitten in een soms uitzichtloze situatie vragen om aandacht, nabijheid en mensen om zich heen waar ze echt op kunnen rekenen. Mensen die naast hen staan in een donkere periode, een arm om hen heenslaan en perspectief bieden in soms uitzichtloze situaties. Het Leger des Heils wil meewerken aan de uitwerking van de Hervormingsagenda. Maar er is meer nodig! Kinderen, jongeren en gezinnen zijn de toekomst en verdienen een toekomstperspectief.

“De Hervormingsagenda is nog geen toekomstagenda. Laten we daar samen aan werken!”

¹ Om zelfstandig te worden hebben jongeren een stevige basis nodig op de vijf leefdomeinen, ook wel de Big 5 genoemd. Deze leefdomeinen zijn support, wonen, school en werk, inkomen en welzijn.